

Sygn. akt III AUa 602/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSA Beata Michalska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017 r. w Ł.

sprawy **K. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji K. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 1 marca 2016 r. sygn. akt V U 99/16

oddala apelację.

Sygn.akt III AUa 602/16

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z 1 marca 2016r., w sprawie o sygn. akt VU 99/16, oddalił odwołanie K. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. z 27 listopada 2015r. przyznającej prawo do emerytury od 24 listopada 2015r. i ustalającej wysokość świadczenia.

Rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

Decyzją z 27 listopada 2015r. organ rentowy, na podstawie art. 26 i 26a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2016r., poz.887), ustalił dla wnioskodawczynie wysokość emerytury, biorąc pod uwagę, że :

- a) kwota składek zewidencjonowanych na koncie, z uwzględnieniem waloryzacji, wynosi 129 145,05 zł;
- b) kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 86 742,14 zł;
- c) średnie dalsze trwanie życia wynosi 254,70.

Przy uwzględnieniu takich danych, organ rentowy ustalił wysokość emerytury dla wnioskodawczynie w wysokości 847,61 zł. Do tak obliczonej wysokości emerytury organ rentowy dodał kwotę 154,08 zł. tytułem zwiększenia z tytułu

opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres 17 lat, 6 miesięcy. Łącznie organ rentowy ustalił dla wnioskodawczyni emeryturę w wysokości 1 001,69 zł.

W uzasadnieniu stanu prawnego powołano art. 24 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego. Wiek emerytalny dla wnioskodawczyni, urodzonej (...), wynosi 60 lat i 9 miesięcy.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na kocie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego, określonego w art. 173-175, oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

W myśl art. 26a ustawy emerytalnej stanowi wysokość emerytury, ustalonej zgodnie z art. 26, ulega zwiększeniu za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru części składkowej emerytury rolniczej, przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, na podstawie zaświadczenia kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach opłacania składek.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015r., poz. 704 j.t. ze zmianami) część składkową ustala się przyjmując po 1% emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, z uwzględnieniem ust. 2-7. Niepełne lata przelicza się odpowiednio, z uwzględnieniem art. 21a. Zgodnie z art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej najniższa emerytura wynosi 880,45 zł. najniższa emerytura to emerytura podstawowa.

Wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłaciła składki na ubezpieczenie rolnicze od 1 lipca 1977r. do 31 grudnia 1994r.

Tak więc, jeżeli 17,5 roku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników czyli 17,5% pomnożymy przez kwotę emerytury podstawowej, czyli przez kwotę 880,45 zł, to daje to kwotę 154,08 zł. Tak więc, wyliczenie zwiększenia emerytury z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, dokonane przez organ rentowy, jest prawidłowe. W rezultacie Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego odpowiada prawu, a odwołanie wnioskodawczyni, jako niezasadne, zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., podlegało oddaleniu, co znalazło odzwierciedlenie w wyroku.

Powyższą wyrok zaskarżyła w całości odwołująca się i zarzuciła mu sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy:

- art. 233 §1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, opierając się wyłącznie na twierdzeniach organu rentowego, nie weryfikując ich, a także poprzez całkowite pominięcie twierdzeń ubezpieczonej, co doprowadziło w konsekwencji do wadliwego przyjęcia przez Sąd orzekający, że emerytura osoby opłacającej składki na ubezpieczenie społeczne przez ponad 20 lat i ubezpieczenie społeczne rolników przez ponad 17 lat wynosi rąchem 1.001,69 zł;

- błędne przyjęcie, że organ rentowy prawidłowo ustalił wysokość emerytury i należycie uzasadnił przyjęte rozstrzygnięcie, podczas gdy nie wskazał żadnych okoliczności uzasadniających taką wysokość świadczenia, a ponadto naruszył przepis art. 26a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 25 i 21a ustawy o społecznym ubezpieczeniu rolników poprzez błędne określenie części składkowej.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że Sąd I instancji w sposób błędny ocenił zebrany materiał, a przede wszystkim twierdzenia i argumenty wnioskodawczyni, która od początku wskazywała, że przez ponad 20 lat jej pracodawca odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne, a ZUS uznał jednak za okresy składkowe wyłącznie 3 lata, nie tłumacząc, dlaczego tylko one zostały uwzględnione. Sąd Okręgowy nie ustosunkował się do stanowiska skarżącej, nie wyjaśnił zaistniałych wątpliwości, a także nie uzasadnił przyjętego rozstrzygnięcia - przywołania przepisów zawartych w ustawie, do której każdy ma dostęp nie sposób uznać za prawidłowe uzasadnienie. Zdaniem apelującej, organ rentowy błędnie ustalił wysokość części składkowej z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników, która podlega doliczeniu do emerytury. W decyzji z dnia 27 listopada 2015r. organ podaje, że na (...) składki odprowadzane były przez okres 17 lat i 6 miesięcy, co daje mnożnik 17,6. Jednakże w obliczeniach zastosowano mnożnik 17,5 - tylko on pozwala uzyskać kwotę 154,08. Dokonując prawidłowych obliczeń wynik powinien wynosić 154,96. Podobny błąd został popełniony przy odpowiedzi na odwołanie, a następnie powtórzony przez Sąd. Przepis art. 21a ustawy o społecznym ubezpieczeniu rolników nie przewiduje konieczności zaokrąglania miesięcy w żaden sposób. Stąd też należy przyjąć, że organ rentowy popełnił błąd przy dokonywaniu obliczeń, bądź też celowo dążył do zmniejszenia wymiaru świadczenia emerytalnego należnego skarżącej. Faktem jest, że różnica w obliczeniach jest minimalna, jednakże doskonale pokazuje lekceważące podejście organu, który w tym przypadku kompletnie zignorował indywidualny interes skarżącej. Apelująca podniosła, że jest osobą starszą i świadczenie emerytalne będzie musiało pokryć wszelkie koszty związane nie tylko z utrzymaniem, ale także z leczeniem, które z upływem czasu wymaga coraz większych nakładów. Kwota tysiąca złotych dla osoby, która rzetelnie opłacała składki przez całe swoje życie, jest niesprawiedliwa.

W konkluzji swojego stanowiska apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania poprzez nakazanie przeliczenia świadczenia oraz zasądzenie na rzecz odwołującego się kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja ubezpieczonej nie jest zasadna.

W sporze jest wysokość emerytury K. B., ur. (...), należnej począwszy od 24 listopada 2015r., tj. po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, o którym mowa w art.24 ust.1a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2016r., poz.887). Świadczenie zostało wyliczone w oparciu o treść art.26 cyt. ustawy, zgodnie z którym emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Nadto w myśl art.25 ust.1, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 (a więc również w odniesieniu do ubezpieczonej), stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, z waloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Innymi słowy, wysokość emerytury, ustalonej na podstawie art. 24, jest uzależniona od kilku czynników, takich jak: zwaloryzowany kapitał początkowy (w przypadku podlegania ubezpieczeniu społecznemu przed 1 stycznia 1999 r.); zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne zgromadzone na koncie ubezpieczonego; chwili przejścia na emeryturę oraz tzw. średniego dalszego trwania życia. Te składniki zostały wprost wskazane w treści spornej decyzji, i tak: zwaloryzowany kapitał początkowy wyniósł 86 742,14 zł. ; kwota zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne zgromadzone na koncie ubezpieczonego z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 129 145,05 zł., a średnie dalsze trwanie życia – 254,70 m-ca. W kontekście wskazanych wyżej czynników mających wpływ na wysokość emerytury, chybionym jest zarzut apelacji naruszenia art.233§1 k.p.c. przez dokonanie wadliwych ustaleń faktycznych polegających na tym, że do wyliczenia świadczenia uwzględniono tylko 3 lata okresów składkowych, w sytuacji gdy pracodawca ponad 20 lat odprowadzał należne składki na ubezpieczenie społeczne. Jak wynika z akt emerytalnych

ZUS (i niespornych w tej części ustaleń Sądu Okręgowego), odwołująca się w okresie od 1 lipca 1977r. do 31 grudnia 1994r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacała składki na ubezpieczenie rolnicze. A od 21 listopada 1994r. do nadal jest zatrudniona w (...) sp.j. w K.. Zarzut naruszenia prawa procesowego odnosi się w rezultacie do prawomocnej decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z 12 listopada 2015r., w której wskazano do jego wyliczenia okresy składkowe w wymiarze 3 lat, 8 miesięcy i 3 dni oraz okresy nieskładkowe – 5 miesięcy i 8 dni oraz obliczono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1989-1998 na 35,82%, przy czym lata 1989-1993 uwzględniono jako lata z zerowym dochodem. Ponieważ decyzja ta nie była przedmiotem odwołania , tylko na marginesie należy wskazać ,że zarzut apelującej co do uwzględnienia przy ustalaniu kapitału początkowego niewiele ponad 3 lata z 20 lat podlegania ubezpieczeniom społecznym jest chybiony, gdyż wysokość jej kapitału początkowego została obliczona zgodnie z regułami , jakie ustanowił ustawodawca .

W myśl art.174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, ale z uwzględnieniem odmienności wynikających z ust. 2-12.

Przy czym zgodnie z art.174 ust.2 -3, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy (tj. przed 1 stycznia 1999r.):

1. okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Ponieważ ustawodawca ograniczył możliwość uwzględnienia do obliczenia kapitału początkowego tylko okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu przypadających przed 1 stycznia 1999r., organ rentowy prawidłowo przyjął do wyliczenia należnego ubezpieczonej kapitału początkowego okresy składkowe i nieskładkowe przypadające do tej daty (a więc od 21 listopada 1994r. do 31 grudnia 1998r.). Dalsze okresy opłacania składek są również uwzględnione przy ustalaniu wysokości emerytury, zgodnie z powołaną wyżej treścią art.25 ust.1 , w ramach kwoty zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, zgromadzonej na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji (drugi z ww. składników wysokości emerytury). Przy czym odwołująca się nie podnosiła zarzutów co do wadliwości obliczenia tego składnika emerytury.

Nietrafny jest też zarzut naruszenia prawa materialnego art.26a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez wadliwe obliczenie zwiększenia z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. W tym miejscu należy podzielić argumentację Sądu I instancji , który wskazał , że w myśl art. 26a ustawy emerytalnej, wysokość emerytury, ustalonej zgodnie z art. 26, ulega zwiększeniu za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru części składkowej emerytury rolniczej, przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, na podstawie zaświadczenia kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach opłacania składek.

Zgodnie natomiast z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t.: Dz. U. z 2016r.,poz. 277), część składkową ustala się przyjmując po 1% emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, z uwzględnieniem ust. 2-7. Niepełne lata przelicza się odpowiednio, z uwzględnieniem art. 21a. W myśl art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej najniższa emerytura wynosi 880,45 zł. najniższa emerytura to emerytura podstawowa. Jak ustalił Sąd Okręgowy , odwołująca się podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i opłacała składki na to ubezpieczenie przez okres 17 lat i 6 miesięcy (od 1 lipca 1977r. do 31 grudnia 1994r.Zgodnie z art. 21a ustawy o u.s.r. , przy ustalaniu liczby lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu dodaje się poszczególne okresy podlegania ubezpieczeniu obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy podlegania ubezpieczeniu oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni

kalendaryzacyjnych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok.). To oznacza, że okres opłacania składek wynosił 17 lat i pół roku (albo inaczej - $\frac{1}{2}$ roku), co daje wielkość matematyczną 17,5 , a nie jak wywodzi apelująca – 17,6. Chybiony jest więc zarzut apelacji, że Sąd Okręgowy błędnie pomnożył lata podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (17,5 zamiast – 17,6) przez kwotę emerytury podstawowej. Wyliczenia Sądu I instancji są w tym zakresie prawidłowe , zgodne z ustalonym stanem faktycznym i obowiązującymi przepisami. Wynika z nich , że 17,5 roku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników pomnożone przez kwotę emerytury podstawowej, czyli przez kwotę 880,45 zł. daje wielkość 154,08 zł. A jest to kwota zwiększenia przyjęta przez ZUS w zaskarżonej decyzji.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.